

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Гордієнко Н.І., проф., канд.екон.наук, Азарова Т. В., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

На сучасному етапі розвитку українського бізнесу, великого резонансу набувають проблеми зростання конкурентної боротьби, збереження стабільного та ефективного функціонування підприємства. Тому забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є необхідною умовою своєчасного реагування та ефективної протидії впливу негативних зовнішніх та внутрішніх чинників. Оцінка економічної безпеки багатьма дослідниками пов'язується з оцінкою фінансового стану підприємства та діагностикою банкрутства з метою нейтралізації кризових проявів. Актуальною задачею для будь-якого підприємства є оцінка ризиків та прогнозування свого стану на предмет виконання своїх функцій, та застосування заходів захисту від впливу зовнішніх та внутрішніх факторів.

Дослідженням фінансової безпеки як складової економічної безпеки підприємства займалися наступні українські вчені І.А. Бланк, А.Г. Загородній, П.Я. Пригунов, А.В. Соснін, О.Є. Гудзь та ін. Серед російських вчених вагомий вклад у вивчення даного питання внесли В.К. Сенчагов, В.А. Богомоллов, В.Ф. Гапоненко та ін. У своїх працях автори досліджують проблематику фінансово-економічної безпеки як в цілому так і по структурним елементам. Особлива увага приділяється сутності та тлумаченню поняття економічної безпеки та її елементів, пропонуються способи її виміру та забезпечення на підприємствах.

У дослідження показника EVA вагомий внесок здійснили зарубіжні науковці: А.Маршал, Б. Стюарт, Д. Янг, С. О'Бирна. Їх наукові праці та розробки лягли в основу подальших досліджень в області економічно доданої вартості підприємства. В Україні проблема виміру та приросту вартості компанії досліджувалася відомими науковцями: О.О. Терещенко, Ж.К. Нестеренко, Т.В. Момот, Н.І. Гордієнко, Т.В. Гордієнко, В. Суторміна та ін. В своїх працях вони розглядали проблеми та перешкоди застосування показника EVA в умовах українського бізнесу. Серед численних праць і методик діагностики банкрутства була розглянута методика, запропонована американським вченим Уільямом Бівером, яка дозволяє визначити кризовий стан і вибрати способи подолання негативних тенденцій у діяльності підприємства.

Важливе значення в забезпеченні фінансової безпеки підприємства має розробка її індикаторів. Особливо важливе значення мають порогові значення обраних показників. За межами порогових значень показників підприємство втрачає здатність до стійкості, динамічного саморозвитку, конкурентоспроможності на зовнішніх і внутрішніх ринках, стає об'єктом ворожого поглинання. В представленій роботі індикаторами фінансової

безпеки обрано вартість підприємства, розрахована на основі показника економічно-доданої вартості, та стадія кризи підприємства. Для виявлення сприятливих значень цих показників для підприємства та комплексного впливу на фінансовий стан підприємства був виявлений та проаналізований взаємозв'язок обраних індикаторів.

Для обліково-аналітичного забезпечення діагностики економічної безпеки підприємства нами застосовувалися показники: мультиплікатор вартості (W), розрахований на основі показника економічно доданої вартості (EVA) та показник діагностики банкрутства підприємства – коефіцієнт Бівера.

Застосування загальноприйнятої методики розрахунку EVA в умовах українського бізнесу ускладнене необхідністю трансформування фінансової звітності відповідно до вимог GAAP USA. Тому, для побудови економіко-математичної моделі взаємозв'язку між EVA та коефіцієнта Бівера була використана методика розрахунку мультиплікатора вартості, W заснована на приблизному способі розрахунку EVA, адаптована до національної фінансової звітності.

Інформаційною базою для проведення розрахунків послужила квартальна фінансова звітність ТДВ «Житлобуд-2» м. Харків за період з 2008 - 2012 роки.

Залежність коефіцієнта Бівера та мультиплікатора вартості підтверджується при порівнянні трендів мультиплікатора вартості, W та коефіцієнта Бівера. При різкому зменшенні співвідношення чистого скоригованого прибутку до середньозваженої вартості капіталу (W), коефіцієнт Бівера також спадає, а при збільшенні мультиплікатора вартості значення коефіцієнта Бівера теж зростає. Таким чином, у періоди коли підприємство отримувало чистий прибуток, а значення співвідношення W наближалось до одиниці, або було вище одиниці, величина коефіцієнта Бівера наближалася до рекомендованого рівня, тобто 0,2 або було більше і навпаки, коли мультиплікатор вартості мав значення менше за одиницю, коефіцієнт Бівера дорівнював величині меншій за 0,1.

Аналіз взаємозв'язку мультиплікатора вартості, W та коефіцієнта Бівера показав, що при досягненні W значення більшого за одиницю, компанія знаходиться у економічно безпечному становищі та ефективно здійснює свою діяльність, про що свідчить значення нормативного показника коефіцієнта Бівера за відповідні періоди. Виявлений взаємозв'язок дозволяє діагностувати стадією кризи, через коефіцієнт Бівера, та дає можливість розробляти адекватні і своєчасні заходи, спрямовані на подолання негативних кризових проявів і наслідків. Тим самим стає можливим забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства одразу у двох напрямках: по-перше, шляхом підвищення прибутку та рентабельності бізнесу через управління EVA; по-друге, шляхом своєчасної діагностики кризових проявів та запобігання банкрутству.